

Azərbaycan Respublikası
Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi

F.Köçərli adına Respublika
Uşaq Kitabxanası

“Müstəqillik tarixi sərvətimizdir”

Azərbaycan Respublikasının yaranmasının 25 illik yubileyi münasibətilə mərkəzi kitabxanaların uşaq şöbələri, MKS-nin şəhər, qəsəbə, kənd kitabxana filialları üçün hazırlanmış metodik vəsait

Bakı -2016

Tərtibçi:

**Könül Səmədzadə
Sevil  hm dova**

** xtisas redaktoru v 
buraxılışa məsul:
işçisi**

**  hla Qəmbərova
 m kdar Mədəniyyət**

“Müstəqillik tarxi sərvətimizdir” metodik vəsait /
t rt.ed. K. Səmədzadə; red. S. M likzad ; ix. red. v  burax.
məsul  .Qəmbərova; F.Köçərli adına Respublika U  aq
Kitabxanası.- Bakı, 2016.-.32 s.

 F. Köçərli adına Respublika U  aq Kitabxanası, 2016

T rtib id n

Azadlıq uğrunda uzun illər mübarizə aparan Azərbaycan xalqı bir əsrdə iki dəfə müstəqillik əldə etmək,  z n n suveren dövlətini yaratmaq imkanı qazanıb. Lakin tarix sübut edib ki, müstəqilliyi qoruyub saxlamaq onu qazanmaqdan qat-qat  tindir. G r k sınaqlara hazır olasan, hər bir əziyyətə,  t nliy  d zm yi bacarasan. T ss f ki, 1918-ci il may ayının 28-də qurulmuş Azərbaycan Xalq Cumhuriyyəti xarici müdaxilə, daxili  kişm l r v  beynəlxalq təminatın olmaması səbəblərindən süqut edib. Şərqdə ilk demokratik respublikamız cəmi 23 ay yaşayıb. İkinci tarixi imkan bir də 70 il sonra yarandı. 1991-ci il oktyabrın 18-də Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin sessiyasında “Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi” haqqında Konstitusiyaya Akti” qəbul olundu. Bu mühüm tarixi sənədlə xalqımız uzun illərdən b ri həsrətində olduđu azadlıđına qovuşdu. Bununla da Azərbaycan tarixində yeni d vr n bařlanđıcı qoyuldu.

I BÖLMƏ

**“Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi əbədidir,
sarsılmazdır, dönməzdir.”**

*“Tarix dəfələrlə sübut etmişdir ki, xalqın əvəzsiz
milli sərvəti olan müstəqilliyin qorunması, onun əldə
edilməsindən qat-qat ağır və mürəkkəb vəzifədir”*

**Heydər Əliyev
ümumilli lider**

İnsan üçün azadlıqdan, dövlət üçüncə müstəqillikdən əziz, şirin heç nə yoxdur. Zəngin tarixi keçmişə malik Azərbaycan xalqı azad yaşayıb, müstəqil dövlət uğrunda uzun və mücadilələrlə dolu bir yol keçmişdir. Azərbaycan təbii sərvətlərinə görə nə qədər zəngin olsa da, coğrafi mövqeyinə görə əlverişli ərazidə yerləşsə də, bu nemətlərə tam şəkildə sahib ola bilməmiş, illərlə müstəkəmləkəçilik zülmü altında yaşamağa məcbur olmuşdur. Əsrlərlə yurdumuzun təbii sərvətləri talanmış, torpağında yadellilər at oynatmış, ikiye parçalanmış, xalqımıza öz mənlisini ifadə etməyə imkan verilməmişdir. Amma azadlıq elə bir sehri məfhumdur ki, cazibəsinə düşən ona nail olmayınca rahatlına bilməz. **“Bir gün azad yaşamaq, yüz il əsarətdə qalmaqdan yaxşıdır”**-deyimi hər bir azərbaycanlının beynində, şüurunda kök saldıqca istiqlalə gedən məsafə də azalmışdır. Həqiqətən də, xalqın milli şüurunda yaranmış inqilabın və ölkəni hərtərəfli çulğamış milli azadlıq hərəkatının qanunauyğun nəticəsi olaraq 1918-1920-ci illərdə Azərbaycan bütün müsəlman Şərqiində ilk parlamentli, demokratik respublika formasında dünyəvi dövlət qurmuşdur. Ümumilli liderimiz Heydər Əliyev çıxışlarında tez-tez deyirdi ki, biz nadir bir irsin varisləyirik: **“Hər bir Azərbaycan vətəndaşı bu irsə layiq**

olmağa çalışaraq böyük bir tarixi keçmişi, mədəniyyəti, yüksək mənəviyyəti olan ölkəmizin həm dünəninə, həm bu gününə, həm də gələcəyinə dərin bir məsuliyyət hissi ilə yanaşmalıdır”.

Beş min illik dövlətçilik tarixinə malik olan Azərbaycan əsrlər boyu mücadilələr aparmış, torpağına göz dikən, azadlığını buxovlayan, ona düşmən kəsilən yadellilərlə ölüm-dirim savaşına qalxmış, saysız qurbanlar vermişdir. Ötən əsrin əvvəllərində xalqımızın böyük mübarizələr, savaqlar sayəsində nail olduđu müstəqilliyi də uzun sürməmiş, cəmi 23 ay davam gətirə bilmişdir. Tarix üçün bu, çox qısa bir zaman olsa da, əhəmiyyəti baxımından xalqımızın qan yaddaşına əbədilik həkk olunmuşdur. Çünki XX yüzilliyin başlanğıcında yeni şəraitdən, dünyanın köhnə nizamının pozulmasından məharətlə istifadə edən ziyalılarımız xalqın milli azadlıq arzularının ifadəçisi oldular.

Azərbaycan Xalq Cumhuriyyəti bütün vətəndaşlarını konstitusion hüquqlarla təmin etmişdi, daxili quruluşundan asılı olmayaraq, bütün ölkələrlə münasibətləri qarşılıqlı faydalılıq əsasında qurmağa çalışmışdı.

Azərbaycan Xalq Cumhuriyyəti gərgin və mürəkkəb ictimai-siyasi şəraitdə 23 ay yaşamasına baxmayaraq, nəsillərin yaddaşında xalqımızın tarixinin ən parlaq səhifələrindən biri kimi qalmışdır. Cumhuriyyətin demokratik, hüquqi, dünyəvi dövlət quruculuđu, iqtisadiyyat, mədəniyyət, təhsil, səhiyyə və s. sahələrdə atdığı addımlar yarımçıq qalmadı, müstəqilliyini XX əsrin sonlarında yenidən bərpa edən dövlətimiz varislik ənənələrini yaşatdı, inkişaf etdirdi.

Qeyd etmək lazımdır ki, 1991-ci ildə yenidən qazandığımız müstəqillik xalqımızın ötən əsrin əvvəllərində yaşadığı şərəfli tarixin şüurlarda yaratdığı milli oyanışın, azadlıq eşqinin bəhrəsi idi. Həmin il avqustun 30-da “Azərbaycanın müstəqilliyi haqqında” bəyannamə, oktyabrın

18-də isə “Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyi haqqında” Konstitusiya aktı qəbul olundu. Bununla da, Azərbaycan müstəqil, demokratik və dünyəvi bir dövlət kimi yenidən mövcudluğunu dünyaya bəyan etdi. Dövlət müstəqilliyimizi dünya ictimaiyyəti tanıdı və qəbul etdi. Həmin tarixi və möhtəşəm gündən artıq 26 ilədək bir müddət keçir. Bu müddət ərzində Azərbaycan bütün sahələrdə inkişafa, tərəqqiyə nail oldu. Amma əldə edilən nailiyyətlər, uğurlar asanlıqla başa gəlmədi. Müstəqilliyimizin ilk illərində xalqımız, sözün həqiqi mənasında, ağır, məşəqqətli günlər yaşadı. Onsuz da, 1988-ci ildən Ermənistanın Azərbaycana qarşı başlamış olduğu torpaq iddiası və işğalçılıq siyasətə respublikamızda vəziyyəti son dərəcə ağırlaşdırmışdı. Ermənistandakı dədə-baba torpaqlarından vəhşicəsinə qovulmuş soydaşlarımız qaçqın və məcburi köçkün kimi Azərbaycana pənah gətirmişdilər. Çadır düşərgələrinin sayı gündən-günə artırdı. Torpaqlarımızda müharibə gedirdi. Dağlıq Qarabağa daxil olan rayon və kəndlər, həmçinin ətrafdakı bölgələr erməni quldurları tərəfindən işğal olunurdu. Qarabağın dağlıq hissəsində Azərbaycan dövlətinin hakimiyyəti yox dərəcəsində idi. Bir tərəfdən müstəqilliyimizin başı üstünü almış real təhlükəni sovuşdurmali, digər tərəfdən də erməni təcavüzündən xilas olmalı, torpaqlarımızı müdafiə etməli, ərazi bütövlüyümüzü qoruyub saxlamalı, işğal olunmuş torpaqlarımızı azad etməliydik. Dövlətçiliyimiz məhv olmaq təhlükəsi ilə üzləşdiyi bir zamanda respublikamızın o zamankı səriştəsiz və qətiyyətsiz rəhbərləri belə vacib taleyüklü vəzifələrin öhdəsindən gələ bilmədilər. Məhz buna görə də, torpaqlarımızın xeyli hissəsi itirildi, ölkədə xaos, anarxiya baş alıb getdi, vətəndaş müharibəsi təhlükəsi yarandı, qardaş qırğını başlandı. Dövlətçiliyimiz və müstəqilliyimiz təhlükə qarşısında idi. İqtidar nümayəndələri başlarını itirmişdilər, nə edəcəklərini belə bilmirdilər. Ölkəni idarə etmək

qabiliyyətində olmayan AXC-Müsavat rejimi də Heydər Əliyevin hakimiyyətə ikinci qayıdışını reallaşdırmışdı. Müdrik xalqımız isə təkidlə, israrla Heydər Əliyevin Bakıya gəlməsini tələb edirdi. Xalqımızın elitesini, ziyalıları, müxtəlif təbəqələri birləşdirən nümayəndə heyəti Naxçıvana getdi və bütün fəaliyyətini Azərbaycanın tərəqqisi və inkişafına həsr etmiş Heydər Əliyev bu çətin və çıxılmaz vəziyyətdə xalqın ona uzadılmış əlindən tutdu və ömrünün qalan hissəsini də bu yolda sərf edəcəyini bildirdi.

Beləliklə, Heydər Əliyev 1993-cü il iyunun 9-da Bakıya gəldi və iyunun 15-də Ali Sovetin sədri seçildi. Bu, elə bir dövr idi ki, respublikamız həm xaricdən, həm də daxildən sarsıdıcı zərbələrə məruz qalırdı. Ordu hissələrinin siyasi oyunlara qatılması, ölkədəki qeyri-sabit siyasi vəziyyətdən istifadə edən erməni quldurlarının yeni hücum əməliyyatları, qaçqın və məcburi köçkün ordusu, özbaşınalıq dövlətçiliyimizin sütunlarını laxlatmaqdaydı. Dünya şöhrətli siyasətçi, zəngin dövlətçilik ənənələrinə malik Heydər Əliyev bu dəfə də xalqın müdrikliyinə arxalandı, təhlükənin genişlənməsinə imkan vermədi və düzgün qərarları ilə Azərbaycan xalqını bəlalardan xilas etdi.

Ölkə daxilində ictimai-siyasi şərait bərpa olunduqca müstəqil respublikanın dövlət təsisatları yaradılmağa, qurulmağa başladı. 1995-ci il noyabrın 12-də ümumxalq səsverməsi ilə ilk milli Konstitusiyamızın qəbulu ölkədə genişmiqyaslı hüquqi islahatların həyata keçirilməsinə böyük imkanlar yaratdı. Azərbaycanda hüquqi, demokratik dövlət quruculuğuna başlandı.

Məhz ulu öndərin qətiyyətli xarici və daxili siyasəti nəticəsində Azərbaycan artıq dünya miqyasında tanınıb, beynəlxalq təşkilatlarda öz layiqli yerini tutub, öz sözünü cəsarətlə demək qüdrətindədir. Ümumilli liderimizin məyyənləşdirdiyi düzgün siyasi xətt respublikada qısa vaxtda ordu quruculuğunu möhkəmləndirmiş, güclü, mütəşəkkil

ordunun yaradılmasına gətirib çıxarmışdır. Torpaqlarımızın bir hissəsinin düşmən tapdağı altında olduğu belə çətin durumda ordu quruculuğuna böyük diqqət yetirilməsi daxili siyasətin daha bir uğuru deməkdir.

Böyük öndər Heydər Əliyevin Azərbaycan üçün, xalqımız üçün gördüyü işləri sadalamaqla bitib tükənən deyil. Çünki, Azərbaycanın hər daşında, torpağında, quruculuq işlərində ulu öndərin əl izləri var, onun fəaliyyətinin uğurlu bəhrələrini hər yanda görmək mümkündür. O, bu gün sıralarımızda olmasa da, onun möhtəşəm işləri, əməlləri, misilsiz xidmətləri hamımıza bəllidir və gözümüz önündədir. Bu gün dövlətimizin idarəçilik sükanı başında ümumilli liderimiz Heydər Əliyevin yetirməsi, onun yaratdığı siyasi məktəbin davamçısı möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyev durur.

II BÖLMƏ

İki əsrin, iki minilliyin qovuşduğu müstəqil Azərbaycan Respublikası

Xalqımız keşməkeşli mübarizələr və qurbanlarla dolu tarixi bir yol keçmişdir. Bunların hamısının bir məqsədi, bir məramı olmuşdur: azadlıq, müstəqillik, xalq iradəsinin sərbəstliyi. XX əsrdə Azərbaycan xalqının ən böyük nailiyyəti də məhz müstəqil Azərbaycan dövlətinin yaradılmasıdır. Öz müstəqilliyini bərpa edən ölkəmiz artıq demokratik, hüquqi, dünyəvi dövlətin möhkəm təməlini qoymuşdur. Ona görə də XX əsr xalqımızın yaddaşında dövlətçilik, müstəqillik, ərazi bütövlüyü uğrunda mübarizə əsri kimi qalacaqdır. Bu dövr ərzində nə qədər ağır və çətin sınaqlardan keçdik. XX yüzilliyin sonuna yaxın qarşılaşdığımız problemlər bəlkə də o sınaqların ən böyüyü, ən məsuliyyətli idi. Çünki burada söhbət ayrı-ayrı şəxslərin deyil, bütöv bir millətin taleyindən, azad və müstəqil yaşaya

bilməsindən gedirdi. Son iki on ildə keçilən yol isə daha mürəkkəb olmuşdur.

Qeyd etdiyimiz kimi, 2016-ci il oktyabrın 18-də Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyinin bərpa edilməsinin iyirmi beşinci ildönümü qeyd olunur. Bu illər ərzində demokratik, hüquqi və dünyəvi dövlətin qurulması xalqımızın tarixi nailiyyətidir. Çünki, azadlığı, suverenliyi, müstəqil dövləti olmayan xalqın millətlər içərisində yaşamaq haqqı yoxdur. İyirmi beş illik inkişaf yolumuzun ən parlaq nəticəsi ondan ibarətdir ki, bu gün Azərbaycan, sözün əsl mənasında, artıq tam müstəqil ölkədir.

Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyinin bərpasının iyirmi beşinci ildönümü haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidenti İlham Əliyev cənablarının imzaladığı sərəncamı sizlər üçün təqdim edirik:

**Azərbaycan Respublikasının dövlət
müstəqilliyinin bərpasının iyirmi beşinci
ildönümü haqqında Azərbaycan Respublikası
Prezidentinin Sərəncamı**

Azərbaycan Respublikasının 1991-ci il oktyabrın 18-də Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin varisi olaraq öz dövlət müstəqilliyini bərpa etdiyi tarixi gündən 25 il keçir. Müsəlman Şərqində ilk demokratik respublika olmuş Cümhuriyyətin bayrağını, himni və gerbini öz dövlət atributları kimi qəbul etməsi və 28 May gününün dövlət bayramı səviyyəsində qeyd edilməsi Azərbaycan Respublikasının 1918-ci ildə imzalanmış İstiqlal bəyannaməsinə və Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin dövlət quruculuğu sahəsindəki xidmətlərinə dərin hörmət və ehtiramının təzahürüdür.

Əsrlər boyu müstəqillik arzusu ilə yaşamış xalqımız ayrı-ayrı dövrlərdə müxtəlif imperiyaların və böyük dövlətlərin tərkibində olmasına baxmayaraq, hər bir xalqın milli

varlığının mahiyyətini təşkil edən amilləri – dilini, milli-mənəvi dəyərlərini və mədəniyyətini göz bəbəyi kimi qoruyub saxlamaqla yanaşı, dünya mədəniyyəti xəzinəsinə də misilsiz töhfələr vermişdir. Dövlət müstəqilliyimizin bərpası bizə azərbaycançılıq məfkurəsi ətrafında sıx birləşərək beynəlxalq hüququn subyektinə çevrilmək və demokratik, hüquqi, dünyəvi dövlət qurmaq imkanı yaratmışdır.

Ötən 25 il ərzində Azərbaycan xalqı dövlət quruculuğu prosesində ən ümdə amal, arzu və niyyətlərini gerçəkləşdirərək bütün sahələrdə əldə etdiyi nailiyyətlərlə haqlı olaraq fəxr edə bilər. Uğurlu daxili və xarici siyasətimiz sayəsində dövlətçilik ənənələrimiz möhkəmlənmiş, iqtisadiyyatımız inkişaf etmiş, mədəniyyətimiz zənginləşmişdir. Müstəqil Azərbaycan Respublikası bu gün hər bir vətəndaşımız və xaricdə yaşayan soydaşımız üçün əsl qürur mənbəyidir.

1991-ci ildən etibarən müstəqillik yollarında ilk addımlarını atarkən Azərbaycan keçirdiyi dərin siyasi, iqtisadi və sosial böhranla yanaşı, Ermənistanın hərbi təcavüzü, azərbaycanlılara qarşı yürütdüyü etnik təmizləmə siyasəti və Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ problemi ilə üz-üzə qalmışdı. Yalnız ümummilli lider Heydər Əliyevin 1993-cü ildə hakimiyyətə qayıdışı və apardığı müdrik siyasət nəticəsində ölkənin məhv olma təhlükəsinə, separatçılıq meyillərinə və başlanan vətəndaş müharibəsinə son qoyuldu, dövlətlə xalqın birliyi təmin edildi. İctimai-siyasi sabitliyin bərqərar olması, hərbi əməliyyatların dayandırılması və “Əsrin müqaviləsi”nin imzalanması bütün sahələrdə genişmiqyaslı islahatların başlanmasına zəmin yaratdı.

1995-ci ildə qəbul olunan Azərbaycan Konstitusiyası milli dövlət quruculuğunun bünövrəsini təşkil etməklə müasir dövlətin bütün qurum və təsisatlarının formalaşdırılmasında,

hakimiyyət bölgüsü prinsiplərinin tam təşəkkül tapmasında, parlamentarizm ənənələrinin zənginləşdirilməsində mühüm rol oynamışdır. 2002-ci il 24 avqust, 2009-cu il 18 mart və 2016-cı il 26 sentyabr tarixli referendumlar Konstitusiyanın müəyyən maddələrinə əlavələri ilə dövlət quruculuğu sisteminin təkmilləşməsinə töhfələr vermişdir.

Bu gün müxtəlif yönümlü siyasi partiyaların, ictimai təşkilatların və çoxsaylı mətbu orqanlarının fəaliyyət göstərməsi, vicdan və söz azadlığının, vətəndaşların əsas hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi, müstəqil seçki və hüquq-məhkəmə sistemlərinin qurulması ölkədə müstəqillik illərində təşəkkül tapmış demokratik ab-havanın başlıca göstəricilərindəndir. Qazanılan uğurlar müstəqilliyimizin möhkəmləndirilməsinə xidmət edərək BMT-nin bəyan etdiyi davamlı inkişaf məqsədlərinə nail olmaqda müstəsna əhəmiyyətə malikdir.

Dövlət neft strategiyasının həyata keçirilməsi ilə yanaşı bu illər ərzində ölkəmizdə müasir iqtisadiyyatın əsaslarının yaradılması, torpaq islahatlarının həyata keçirilməsi, sahibkarlığın inkişaf etdirilməsi, maliyyə-bank sisteminin qurulması, ticarətin liberallaşdırılması və əhalinin sosial müdafiəsinin təmin olunması istiqamətlərində mühüm layihələr gerçəkləşdirilmişdir. Keçid dövrünü uğurla başa vuran ölkəmiz iqtisadiyyatının həcmi bir neçə dəfə artıraraq bu gün davamlı inkişaf prinsiplərinə sadıq, güclü infrastruktur və inkişaf potensialına malik iqtisadiyyat qurmuşdur.

Dünyanın ən nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlarının yüksək qiymətləndirdiyi iqtisadi duruma biz hələ də öz həllini tapmayan Ermənistan–Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin ağır fəsadları şəraitində nail olmuşuq. Azərbaycanın xarici siyasətinin əsas istiqamətlərindən biri

beynəlxalq hüquq norma və prinsiplərinə uyğun olaraq həmin münaqişənin sülh yolu ilə həllinə yönəlmişdir. Bütün dövlətlər və beynəlxalq qurumlar tərəfindən qəbul olunan müvafiq qərarlara baxmayaraq, hələ ki Ermənistanın qeyri-konstruktiv mövqeyi sülhə nail olmağa imkan vermir.

Ölkəmizdə ordu quruculuğunun əsasını təşkil edən prinsip və normalar Azərbaycanın həm müdafiə potensialını, həm də dost və tərəfdaş dövlətlərlə əlaqələrini gücləndirmişdir. Müdafiə sənayesinin inkişafı Silahlı Qüvvələrimizin maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsinə zəmin yaratmış və ordunun döyüş qabiliyyətini artırmışdır. Ermənistanın təxribatçı fəaliyyəti səbəbindən 2016-cı ilin aprel ayında cəbhədə cərəyan edən hadisələrin nəticələri Qafqazda ən güclü orduya malik olduğumuzu bir daha təsdiq etdi.

Müstəqil Azərbaycan enerji sektorunun inkişafı istiqamətində mühüm irəliləyişlərə nail olmuşdur. Bakı–Tbilisi–Ceyhan neft kəməri, Bakı–Tbilisi–Ərzurum qaz kəməri və digər irimiqyaslı strateji layihələr ölkəmizin enerji ehtiyatlarını dünya bazarlarına çıxarmaqla Avropanın enerji təhlükəsizliyinin təminatında böyük əhəmiyyətə malikdir. Respublikamızda neft və qeyri-neft sektorunun yüksəlişi ümumi daxili məhsulun artmasına, güclü sahibkarlar zümərəsinin və orta təbəqənin yaranmasına təkan vermişdir. Ölkə üzrə sənaye zonalarının açılması, Bakı ilə yanaşı digər şəhərlərin də sənaye potensialının artırılması, texnoparkların və aqroparkların qurulması regionların böyük sürətlə inkişafını təmin etməyə imkan yaratmışdır. Ölkəmizin ərzaq təhlükəsizliyi təmin olunmuş, kənd təsərrüfatının və müvafiq infrastrukturun inkişafına böyük investisiyalar qoyulmuş, ərzaq və qeyri-ərzaq məhsullarının ixrac qabiliyyətinin artırılması istiqamətində mühüm addımlar atılmışdır.

Post-neft dövrünə qədəm qoymuş Azərbaycan iqtisadiyyatın bütün sahələrində ciddi islahatlar aparır. Ölkənin yol-nəqliyyat şəbəkəsi əsaslı şəkildə yenidən qurulur, dəmiryol nəqliyyatı müasirləşdirilir, Şimal-Cənub və Şərqi-Qərbi beynəlxalq nəqliyyat dəhlizləri formalaşdırılır. Paytaxtla yanaşı bölgələrdə də beynəlxalq hava limanları istifadəyə verilmiş, müasir standartlara uyğun dəniz ticarət limanı fəaliyyətə başlamışdır. Yeni texnologiyalar əsasında tikilən sənaye müəssisələri metallurgiya, maşınqayırma, inşaat materiallarının istehsalı və digər sahələrin sürətli inkişafı üçün maddi-texniki baza yaradır.

Neft kapitalının insan kapitalına çevrilməsi strategiyasına uyğun olaraq humanitar sahələrin inkişafı istiqamətində gərgin iş aparılmışdır. Təhsil sisteminin daha da təkmilləşdirilməsinə dair tədbirlər həyata keçirilmiş, dünyanın mötəbər universitetlərində minlərlə Azərbaycan gəncinin təhsil alması üzrə Dövlət Proqramı gerçəkləşdirilmiş, yeni universitetlər açılmış, təhsildə özəl sektor formalaşmışdır. Azərbaycan mədəniyyəti həm ölkə daxilində, həm də xaricdə irimiqyaslı layihələr çərçivəsində təmsil olunmaqdadır. Tikilən yeni məktəblər, müalicə ocaqları, muzeylər, olimpiya mərkəzləri, mədəniyyət müəssisələri və istirahət zonaları sosial həyatın yaxşılaşmasına xidmət edir. “ASAN xidmət” şəbəkəsi, ünvanlı sosial yardım, aztəminatlı ailələrin əlverişli şərtlərlə mənzillə təmin olunması və digər layihələr dövlətin sosial yönümlü siyasətinin göstəricisidir.

Şəhərlərimizin və regionlarımızın infrastrukturunun yeniləşməsi geniş vüsət alır. Bu gün Bakı dünyanın ən gözəl şəhərlərindən birinə çevrilərək tarixi və müasir memarlığın harmonik inkişafının parlaq nümunəsi kimi qiymətləndirilir. Yaradılan müvafiq infrastruktur, istifadəyə verilən yeni otellər və bölgələrdə həyata keçirilən möhtəşəm abadlıq-

quruculuq işləri turizmin uğurlu inkişafı üçün geniş perspektivlər açır.

Müstəqillik illərində gənclərlə bağlı siyasət uğurla gerçəkləşdirilir, onların ölkənin siyasi, iqtisadi və sosial-mədəni həyatında iştirakı gündən-günə genişlənir. Ölkəmizin idman sahəsindəki böyük nailiyyətləri gənc nəslin sağlam həyat tərzinə göstərdiyi diqqətin ifadəsidir. Gənclərimizin müxtəlif çempionatlarda və olimpiya oyunlarında qazandığı medallar, Rio-de-Janeyroda nümayiş etdirdiyi yüksək göstəricilər və Azərbaycanda keçirilən İlk Avropa Oyunlarındakı müvəffəqiyyətləri idman tariximizə həkk olunmuşdur.

Nüfuzu beynəlxalq miqyasda ilbəl möhkəmlənən Azərbaycan dünya ölkələri içərisində öz layiqli yerini tutmuşdur. Respublikamızda keçirilən mötəbər beynəlxalq sammit, forum, sərgi, müsabiqə və yarışlar beynəlxalq aləmdə qazandığımız böyük etimadın təzahürüdür.

Azərbaycan xalqı öz milli-mənəvi dəyərlərinə, yaradıcı potensialına, vətənpərvərliyinə və qurub-yaratmaq əzminə arxalanaraq, 25 il ərzində suveren dövlət çərçivəsində misilsiz inkişaf yolu keçmişdir. Müstəqil dövlət quruculuğu sahəsində Azərbaycan Respublikasının əldə etdiyi bu nailiyyətlərin təbliğini, gənc nəsildə vətənpərvərlik ruhunun aşılmasını və dünya azərbaycanlılarının öz tarixi vətənlərinə bağlılığının gücləndirilməsini təmin etmək məqsədi ilə, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq qərara alıram:

1. Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyinin bərpasının iyirmi beşinci ildönümü ölkəmizdə dövlət səviyyəsində təntənəli surətdə qeyd olunsun.

2. “Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyinin bərpasının iyirmi beşinci ildönümü ilə bağlı Tədbirlər Planı” təsdiq edilsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Sərəncamın ikinci bəndində nəzərdə tutulmuş tədbirlərin maliyyələşdirilməsini təmin etsin və Sərəncamdan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

İlham Əliyev

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 11 oktyabr 2016-cı il.

Beləliklə, Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyinin 25 ildönümü münasibətilə respublikamızın hər yerində olduğu kimi, kitabxanalarda, lisey və gimnaziyalarda, ümumtəhsil məktəblərində, muzeylərdə və s. yerlərdə bir sıra silsilə tədbirlərin keçirilməsi nəzərdə tutulmuşdur. Belə tədbirlərin keçirilməsi F. Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasında da öz əksini tapmışdır. Bu tədbirlərin siyahısı geniş və rəngarəngdir. Tədbirlər planına müstəqilliyimizlə bağlı müxtəlif sərgiləri: kitab sərgisi, rəsm sərgisi, foto sərgi, əl işlərinin sərgisi, kitab icmallarını, oxucu konfranslarını, inşa, şeir, rəsm müsabiqələrini, ədəbi-bədii kompozisiyaları və s. daxil etmək olar. Həmçinin, kitabxanada böyük yaş qrup oxucular arasında sorğunun da keçirilməsi məqsədəuyğun olardı. İlk növbədə F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasında müstəqilliyimizin 25 ildönümü ilə bağlı sərginin keçirilməsi vacibdir. Sərgidə Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyi ilə bağlı nəşr olunan kitabları, proşuraları, dövrü mətbuatda çap olunan qəzet və jurnalları nümayiş etdirmək olar. Beləki, sərgi müxtəlif başlıqlar altında keçirilə bilər. Məsələn:

“Müstəqillik yollarında”, Ad günün mübarək, Azərbaycan!”, Müstəqilliyimiz milli sərvətimizdir”, “18 oktyabr Dövlət Müstəqilliyi günüdür!”, “Ən böyük nailiyyətimiz əbədi müstəqilliyimizdir”, “Müstəqilliyimizin 20 ildönümü” və s. İndi isə “Müstəqilliyimiz milli sərvətimizdir”adlı sərginin sxemini nümunə üçün veririk:

1. Başlıq: **“Müstəqilliyimiz milli sərvətimizdir”**.

2. Azərbaycan Respublikasının üçrəngli bayrağı.

3. Müstəqilliyimizlə bağlı görkəmli insanların söylədikləri sitatlar:

4. Müstəqilliyimizlə bağlı nəşr olunmuş kitabların nümayişi.

1. Azərbaycan Xalq Cumhuriyyəti Ensiklopediyası. I cild.

2. Azərbaycan Xalq Cumhuriyyəti Ensiklopediyası II cild.

3. Azərbaycan XX əsrin əvvəllərində: müstəqilliyə aparan yollar.

4. Azərbaycan Demokratik Respublikası Dövründə Ədəbiyyat.

5. Müstəqil Dövlətimiz və Parlamentimiz.

5. Şeir parçası

Gəl, əziz bayram,

Görüşək yenə.

Gül-çiçək səpim

Qədəmlərinə.

Böyükdür adın,

Böyükdür şanın.

Sənsən bağbanı

Bu gülüstanın!

Sitatlar:

1. Müstəqil Azərbaycan dövləti günü-gündən möhkəmlənəcək, inkişaf edəcək və müstəqilliyini heç zaman əldən verməyəcək.

Heydər Əliyev
Ümumilli lider

2. Tarix dəfələrlə sübut etmişdir ki, xalqın əvəzsiz milli sərvəti olan müstəqilliyin qorunması, onun əldə edilməsindən qat-qat ağır və mürəkkəb vəzifədir”.

Heydər Əliyev
Ümumilli lider

3. Müstəqil Azərbaycan on ildir yaşayır və bundan sonra on illər də yaşayacaq, əbədiyyətə qədər yaşayacaqdır.

Heydər Əliyev
Ümumilli lider

4. Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli sərvətidir.

Heydər Əliyev
Ümumilli lider

5. Biz fəxr edirik ki, 25 il müstəqil dövlət kimi yaşayırıq., öz hesabımıza yaşayırıq, heç kimə borclu deyilik, heç kimdən asılı deyilik, müstəqilliyi hər şeydən üstün tuturuq, xalqımız azaddır, taleyimiz öz əlimizdədir.

İlham Əliyev

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

6. Bizim dövlətçilik tariximiz, dövlətçilik ənənələrimiz çox qədim və zəngindir. Ona görə də müstəqil dövlətimizi qurarkən biz dünya təcrübəsindən, ümumbəşəri dəyərlərdən bəhrələnməklə yanaşı öz dövlətçilik ənənələrimizə

söykənmiş, ondan istifadə etmişik. Bu ənənələr bu gün Azərbaycanda yaşadılır, təkmilləşdirilir və inkişaf etdirilir.

Seyfəddin Qəndilov

Tarix elmləri doktoru, professor

F. Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasında Müstəqilliyimizin 25 ildönümü münasibətilə orta və böyük yaş qrup oxucular arasında söhbətin keçirilməsi də məqsəduyğun olardı. Beləki, kitabxanaçı söhbətə belə başlaya bilər.

Bildiyiniz kimi, ötən əsrin səksəninci illərin sonunda sovet imperiyası dağılmaq təhlükəsi ilə üzləşmişdi. Ölkə iqtisadi cəhətdən çökmüşdü. Milli respublikalarda azadlıq və müstəqillik hərəkatı baş qaldırmışdı. Xalqların azadlıq mübarizəsini dinc yolla nizamlaya bilməyən SSRİ rəhbərliyi silahdan istifadə etməyə məcbur olmuşdu. 1986-cı ildə Qazaxstanda, 1989-cu ildə isə Gürcüstanda xalq hərəkatı silah gücünə yatırılmışdı. Çoxlu insan məhv edilmiş, ondan qat-qat çoxu zindanlara salınmış, işgəncələrə məruz qalmışdı. Lakin xalqların azadlıq arzusu sönməmişdi...

Əziz uşaqlar, 1988-ci ildən başlayaraq soydaşlarımızın indiki Ermənistan ərazisindəki dədə-baba torpaqlarından kütləvi surətdə qovulması respublikamızda ciddi narahatlıq yaratmışdı. Düşmənlərimizin Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ ərazisini Ermənistanla birləşdirmək cəhdləri bu narahatlığı daha da artırmışdı. Bütün bunlar həm də Azərbaycanda xalq hərəkatının güclənməsinə səbəb olmuşdu. Sovet rəhbərliyi isə ermənilərin xalqımıza və ərazi bütövlüyümüzə qarşı yönəlmiş qanunsuz əməllərinin qarşısını almaq istəmədi. Bu, azadlıq hərəkatının daha da coşmasına gətirib çıxardı. İmperiya rəhbərliyi Azərbaycanda xalq hərəkatının güclənməsindən qorxuya düşdü. Buna görə də 1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə paytaxtımıza qoşun yeridildi və əhali gülləboran edildi. 20 Yanvar

faciəsindən sonra xalqımız azadlığa gedən yoldan dönməyəcəyini bəyan etdi.

1991-ci ilin avqustunda sovet rəhbərliyində baş verən qiyam parçalanmaqda olan imperiyanı zor gücünə “sağlamlaşdırmaq”, SSRİ-ni yenidən dirçəltmək məqsədi güdüdü. Lakin bu istəyin əksinə olaraq qiyam əslində imperiyanın dağılmasını daha da sürətləndirdi. Beləki, məhz həmin çevriliş cəhdindən 2-3 ay sonra bir sıra respublikalar müstəqilliklərini dünyaya bəyan etdilər, sovet rəhbərliyi isə bunun qarşısını ala bilmədi. 1991-ci il oktyabrın 18-də Azərbaycan eyni əsrdə ikinci dəfə öz müstəqilliyini, Azərbaycan Xalq Cumhuriyyətinin varisi olduğunu elan etdi...

Beləliklə, əziz uşaqlar bu gün biz sizinlə birlikdə Müstəqilliyimizin 25-ci ildönümünü qeyd edirik. Gəlin bir daha söyləyək, **“Ad günün mübarək, Azərbaycan!”**

Söhbətin sonunda kitabxanaçı uşaqlarla sual-cavab edir. Kitabxanaçı əvvəlcədən hazırladığı anket-sorğusunu oxucular arasında paylayır.

1. Sual: 18 oktyabr ölkəmizdə hansı gün kimi qeyd olunur?

Cavab: 18 oktyabr ölkəmizdə müstəqillik günü kim qeyd olunur.

2.Sual: Müstəqil Azərbaycan Dövləti nə vaxt yaradılmışdır?

Cavab: Müstəqil Azərbaycan dövləti ilk dəfə 1918-ci il mayın 28-də yaradılmışdır.

3.Sual: Müstəqil Azərbaycan dövləti neçə ay yaşadı?

Cavab: Müstəqil Azərbaycan dövləti təəssüf ki, cəmi 23 ay yaşadı.

4.Sual: Müstəqillik deyəndə nəyi başa düşürsünüz?

Cavab: Müstəqillik deyəndə azadlıq, müstəqillik, suverenlik başa düşülür.

5.Sual: Azərbaycan Xalq Cumhuriyyətinin Dövlət Rəmzləri hansılardır?

Cavab: Azərbaycan Xalq Cumhuriyyətinin əsas dövlət atributları-Dövlət bayrağı, Dövlət gerbi, Dövlət himni və Dövlət möhürüdür.

6.Sual: Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı nəyin rəmzidir?

Cavab: Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı Azərbaycan dövlətinin suverenliyinin rəmzidir.

7.Sual: Azərbaycan Respublikasının Dövlət Bayrağının üzərində hansı təsvirlər vardır?

Cavab: Bayrağın ortasında ağ rəngli aypara və səkkizguşəli ulduz vardır.

8.Sual:Bayrağın üzərində hansı rənglər var və bu rənglər nəyi ifadə edir?

Cavab: Azərbaycan bayrağının yuxarı hissəsində göy zolaq, aşağı hissəsində yaşıl zolaq, orta hissəsində isə qırmızı zolaq vardır.

Bu rənglər ayrı-ayrılıqda hər biri bir məna ifadə edir. Mavi rəng-Azərbaycan xalqının türk mənşəli olmasını, türkcülük ideyası ilə bağlıdır.

Qırmızı rəng-müasir cəmiyyət qurmaq, demokratiyanı inkişaf etdirmək, bir sözlə müasirləşməni ifadə edir.

Yaşıl rəng-islam sivilizasiyasına, islam dininə mənsubluğu ifadə edir.

9.Sual: Azərbaycan Dövlət Himninin musiqisi və sözləri kimə aiddir?

Cavab: Azərbaycan Dövlət Himninin musiqisi Üzeyir Hacıbəyov, sözləri Əhməd Cavada aiddir.

Sonda fəal oxuculardan biri Cəfər Cabbarlının Azərbaycan Bayrağına adlı şeirini söyləyir.

Buraxınız, seyr edəlim, düşünəlim, oxşayalım,
Şu sevgili, üç boyalı, üç mənalı bayrağı,
Mələklərin qanadını üzərimə kölgə salan?
Nə imiş bu? Aman allah! Od yurdunun yarpağı.
Gök yarpaqlar, al çiçəklər, yalşıl otlar topasımı?
Xayır! Xayır! Çiçək solur, otlar yerdə tapdanır.
Fəqət bizim bayrağımız yucaları pək sevir.
Yıldızlardan, hilaldan da yüksəklərdə fırlanır.
Kölgəsində ay əyilib bu gözəli qucmada.
Qucaşaraq sevdilə yüksəklərə uçmada.
Şu görünüş bir ananın şəfqətinə oxşayır,
Düşündükcə duyğularımı, vicdanımı oxşayır.
Bu ay, yıldız boyaların qurultayı, nə demək?

Bizcə, böylə söyləmək:

Bu gög boya Moğuldan qalmış, bir türk nişanı,
Bir türk oğlu olmalı.

Yaşıl boya islamlığın sarsılmayan imanı,
Ürəklərə dolmalı,

Şu al boya azadlığın, təcəddünün fərmanı,
Mədəniyyət bulmalı.

Səkkiz uclu şu yıldız da səkkiz hərflə "Od yurdu"
Əsarətin gecəsindən fürsət bulmuş quş kibi,
Səhralara uçmuşdur.

Şu hilalda türk bilgisi düzgün sevgi nişanı
Yurdumuzu qucmuşdur.

Allah, əməllərim edib şu bayrağa intiqal
Birər-birər toğru olmuş, b bir ad almış: istiqlal.

Yürəgimdə bir dilək var, o da doğru kəsilsin

O gün olsun bir gög bayraq Turan üstə açılınsın.

Kitabxanada yubileylə bağlı inşa, rəsm, şeir müsabiqəsinin keçirilməsi vacibdir. Kitabxanaçı rəsm, şeir, inşa müsabiqəsinin keçirilməsi ilə bağlı böyük bir elanı kitabxananın divarından asır. **"Xoşbəxt həyat qururuq"**

adlı inşa, şeir və rəsm müsabiqəsində iştirak edən fəal oxucular müsabiqənin qalibləri elan olunur. Müsabiqədə iştirak edən qaliblər sonda kitabxananın rəhbərliyi tərəfindən hədiyyələrlə mükafatlandırılırlar. Həmçinin, müstəqilliyimizin 25-ci ildönümü ilə bağlı rəsm müsabiqəsi də elan olunur. Rəsm müsabiqəsi əsasən orta yaş qrup oxucular arasında keçirilir. Yaxşı rəsm çəkmək bacarığı olan qaliblər 1-2-3 və həvəsləndirici mükafatlarla mükafatlandırılırlar.

Müstəqilliyimizin 25-ci ildönümü ilə əlaqədar F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasında şeir müsabiqəsinin keçirilməsi təqdirəlayiq olardı. Şeir müsabiqəsi uşaqların ən çox sevdiyi tədbirlərdən biridir. Çünki, uşaqlar belə tədbirlərdə özlərinin şeir demək bacarıqlarını nümayiş etdirirlər. Yuxarı sinif şagirdlərinin ifasında xalq şairi Məmməd Arazın “**Azərbaycan-Dünyam mənim**” adlı şeirini dinləyək.

I oxucu:

Azərbaycan-qayalarda

bitən bir çiçək,

Azərbaycan-çiçəklərin

içində qaya.

Mənim könlüm bu torpağı

vəsf eləyərək,

Azərbaycan dünyasından

baxar dünyaya.

Azərbaycan-mayası nur,

qayəsi nur ki....

Hər daşından alov dilli ox ola bilər.

“Azərbaycan!”-deyiləndə ayağa dur ki,

Füzulinin ürəyinə toxuna bilər.

*Oğulları Kür gəzdirər biləklərində,
Oğulların göz atəşi
gözəl əridir.
Azərbaycan səhərinin bəbəklərində
Qütb ulduzu,
dan ulduzu gözəlləridir.*

II oxucu:

*İllər olub-kürrələrdə dəmir olmuşuq,
Sərhədlərdə dayanmışıq küləkdən ayıq.
Od gölündə, Buz çölündə gəmi olmuşuq,
Biz Bakının ilk səsət carçılarıyıq.
Min illərlə zülmətlərə yollar açıqdı,
Dalğalandı Sabirləri ümman dünyası,
Azərbaycan qatarı da yollara çıxdı
Dağılanda Qoca Şərqi duman dünyası.
Azərbaycan-mayası nur, Qayəsi nur ki...
Hər daşından alov dilli ox ola bilər.
“Azərbaycan!”-deyiləndə ayağa dur ki,
Ana yurdun ürəyinə toxuna bilər.*

Respublikamızın bütün mədəniyyət ocaqlarında olduğu kimi, F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasında bir çox silsilə tədbirlərin keçirilməsi nəzərdə tutulmuşdur ki, bunlardan biri də kitab icmalındır. Kitab icmalının keçirilməsində məqsədimiz oxucular arasında Müstəqilliyimizlə bağlı nəşr olunan bir çox kitabların icmalını etməkdir. Bu mövzuda nəşr olunan kitabların bir neçəsini misal göstərmək olar. Redaktoru Murtuz Ələsgərov olan “Müstəqil Dövlətimiz və Parlamentimiz”, Ramiz Mehdiyevin “XXI əsrdə Milli Dövlətçilik”, Dilare Seyidzadənin “Azərbaycan XX əsrin əvvəllərində: Müstəqilliyə aparan yollar” və iki cildli “Azərbaycan Xalq Cumhuriyyəti Ensiklopediyası” və s. Biz bu gün “Müstəqil

Dövlətimiz və Parlamentimiz”, “XXI əsrdə milli dövlətçilik” adlı kitabların icmalını sizinlə birlikdə keçirəcəyik. Ən əvvəl “Müstəqil Dövlətimiz və Parlamentimiz” adlı kitabın birinci səhifəsində yer alan Azərbaycan Respublikasının ulu öndəri Heydər Əliyevin fərmanına nəzər salaq.

Bildiyiniz kimi, bu il Azərbaycan xalqının həyatında əlamətdar tarixi hadisənin-Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin bərpa edilməsinin 25 ili tamam olur. 1991-ci il oktyabrın 18-də “Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi haqqında” Konstitusiyaya Aktının qəbul edilməsi ilə Azərbaycan tarixinin yeni bir dövrü müstəqil inkişaf dövrü başlandı.

Azərbaycan Respublikasının öz dövlət müstəqilliyini əldə etməsi keçmiş SSRİ-də və bütün dünyada 80-ci illərin ortalarından başlayaraq gedən ictimai-siyasi proseslərin labüd nəticəsi idi. Bu obyektiv tarixi gerçəklik SSRİ-nin dağılmasına, Kommunist Partiyasının tarix səhnəsindən çəkilməsinə və nəticə etibarilə müttəfiq respublikaların hər birinin müstəqil dövlətə çevrilməsinə gətirib çıxardı. Bunun ardınca yeni müstəqil dövlətlərin, eləcə də Azərbaycan Respublikasının dünya ölkələri, müxtəlif beynəlxalq təşkilatlar, o cümlədən Birləşmiş Millətlər Təşkilatı tərəfindən tanınması beynəlxalq normalarının qanuni təzahürü oldu.

Tarix dəfələrlə sübut etmişdir ki, xalqın əvəzsiz milli sərvəti olan müstəqilliyin qorunması onun əldə edilməsindən qat-qat ağır və mürəkkəb vəzifədir. Müstəqillik yoluna qədəm qoymuş Azərbaycan Respublikasının da qarşısında yeni tarixi inkişaf mərhələsində dövlət müstəqilliyinin möhkəmləndirilməsi, demokratik, hüquqi, dünyəvi dövlət qurulması, ölkənin ərazi bütövlüyünün bərpa edilməsi, Dağlıq Qarabağ probleminin milli maraqlara uyğun həlli, əhalinin təhlükəsizliyinin və rifahının təmin edilməsi kimi taleyüklü, mühüm tarixi vəzifələr dururdu. Bütün bunlar

ardıcıl, məqsədyönlü, düşünülmüş daxili və xarici siyasət kursunun hazırlanıb həyata keçirilməsini və bu məqsədlə ölkənin intellektual və sosial-iqtisadi potensialından, ictimai-siyasi qüvvələrindən səmərəli istifadə olunmasını tələb edirdi.

Beləliklə, kitabda bir çox fərmanlarla yanaşı, Heydər Əliyevin sitatları da yer almışdır. İcmalını keçirəcəyimiz ikinci kitab “XXI əsrdə milli dövlətçilik” adlı kitabdır. Kitabın əsas mövzu və qayəsini dövlətçiliyin müasir mərhələdə inkişaf problemləri təşkil edir. Cəmiyyətdə mövcud olan mürəkkəb siyasi və sosial problemlər, iqtidar-müxalifət münasibətlərinin təhlili, demokratik inkişaf yoluna qədəm qoyan dövlətin qarşısında duran aktual məsələlər kitabda öz əksini tapmışdır.

Kitabda araşdırılan problemlər içərisində 2002-ci ilin 24 avqustunda Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına edilən dəyişikliklər, XX əsrin sonu-XXI əsrin əvvəllərində yeni dünya nizamı, milli ideya, ölkənin demokratik inkişafı, müxalifətlə əlaqədar olan və bu gün Azərbaycan cəmiyyətini düşündürən çox mühüm məsələlər vardır.

Kitab filosof, tarixçi alim, politoloqlar, habelə yenidən müstəqillik qazandığımız dövrdən indiyədək respublikamızda baş vermiş ən mühüm ictimai-siyasi hadisələr barədə geniş və obyektiv məlumat almaq istəyən hər bir oxucu üçün nəzərdə tutulmuşdur.

“Azərbaycan Xalq Cumhuriyyəti Ensiklopediyası” adlanan üçüncü kitabın işıq üzü görməsi müstəqil Azərbaycan Respublikasının həyatında mühüm hadisədir. Ensiklopediya Azərbaycan Xalq Cumhuriyyəti tarixinin bütün sahələrini əhatə edən ilk fundamental elmi soraq əsəridir.

İki cilddən ibarət olan Azərbaycan Xalq Cumhuriyyəti Ensiklopediyasının səhifələrində Azərbaycan xalqının istiqlal mübarizəsi və ictimai fikir tarixinin ən mühüm məqamlarını, azadlıq hərəkatının görkəmli

nümayəndələrinin həyat və fəaliyyətini, Azərbaycan Xalq Cumhuriyyətini doğuran tarixi şəraiti, Cumhuriyyət xadimlərinin həyat və mübarizəsini, Azərbaycan xalqına qarşı həyata keçirilən kütləvi soyqırımlarını, Qafqaz İslam Ordusunun xilaskarlıq əməliyyatlarını, böyük dövlətlərin və qonşu ölkələrin Azərbaycanla bağlı qəsbkarlıq planlarını, Cumhuriyyət parlamenti və Hökumətinin fəaliyyətini, dövlət quruculuğu, xarici siyasət, ordu quruculuğu və ölkənin ərazi bütövlüyü uğrunda mübarizəni, ictimai-siyasi, sosial-iqtisadi, mədəni-maarif həyatını, xarici dövlətlərdəki Azərbaycan diplomatik nümayəndəliklərinin fəaliyyətini, habelə Cumhuriyyətin süqutundan sonra istiqlal ideallarını yaşadan milli hərəkət, siyasi mühacirət və s. məsələləri işıqlandıran 1500-ə qədər termin-məqalə verilir.

Kitabxanada keçiriləcək tədbirlərdən biri də ədəbi-bədii gecədir. Ədəbi-bədii gecə əsasən iki hissədən ibarət olur. Birinci hissədə tədbirdə iştirak edən qonaqların çıxış və məruzələri dinlənilir. İkinci hissədə isə Müstəqilliyimizlə bağlı bir çox vidolentlər, müxtəlif slaydlar nümayiş olunur. Həmçinin təbbirin bədii hissəsində müxtəlif şeir, və musiqilər də səslənir. Qeyd etdiyimiz kimi, tədbir bir çox başlıqlar altında keçirilə bilər. İndi isə **“Ən böyük nailiyyətimiz əbədi müstəqilliyimizdir”** adlı ssenarini sizə təqdim edirik. Tədbir Azərbaycanın Dövlət himni ilə başlayır. Səhnəyə üçrəngli Azərbaycan bayrağı gətirilir. Səhnə bayram əhval-ruhiyyəsi ilə bəzədilir. Bir çox sitatlar səhnənin divarından asılır. Məsələn: “Müstəqilliyimiz əbədidir”, İnsanlara hüriyyət, millətlərə istiqlal”, “Haqq verilməz, alınar!”,”Bir daha yüksələn bayraq, bir daha enməz” və s. Həmçinin təbbirin qonaqlarına Müstəqilliyimizin 25-ci ildönümü münasibətilə nəşr olunmuş proşuralar, biblioqrafik tövsiyyələr, foto albomlar və s. paylanılır. Tədbiri aparıcı açıq elan edir:

*Oxu, dodağım mənim!!!
Alış ocağım mənim!!!
İstiqlal havasını,
          xoşbəxtlik nəğməsini
Ürəkdə yanan işıq,
          damarda qan oxusun!
Ölməz Əhməd Cavadın
          “Azərbaycan şeirini
Ölməz Səməd Vurğunun
          “Azərbaycan” şeirini
Azərbaycan oxusun!!!
          Azərbaycan oxusun!!!*

Xalq artisti R.Behbudovun ifasında “Azərbaycan” mahnısı səsləndirilir.

I aparıcı: Əziz və hörmətli qonaqlar! Hamınızı bu əziz bayramda xoş gördük. Bildiyiniz kimi, xalqımız keşməkeşli mübarizələr dolu tarixi bir yol keçmişdir. Bunların hamısının bir məqsədi, bir məramı olmuşdur: azadlıq, müstəqillik. XX əsrdə Azərbaycan xalqının ən böyük nailiyyəti də məhz müstəqil Azərbaycan dövlətinin yaradılmasıdır. Öz müstəqilliyini bərpa edən ölkəmiz artıq demokratik, hüquqi, dünyəvi dövlətin möhkəm təməlini qoymuşdur. Ona görə də XX əsr xalqımızın yaddaşında dövlətçilik, müstəqillik ərazi bütövlüyü uğrunda mübarizə əsri kimi qalacaqdır. Bu dövr ərzində nə qədər ağır sınaqlardan keçdik. XX yüzilliyin sonuna yaxın qarşılaşdığımız problemlər bəlkə də o sınaqların ən məsuliyyətli idi. Çünki, burada söhbət ayrı-ayrı şəxslərin deyil, bütöv bir millətin taleyindən, azad və müstəqil yaşaya bilməsindən gedirdi.

II aparıcı: Ermənistan tərəfindən elan edilməmiş müharibə nəticəsində ərazimizin 20 faizinin işğal olunması, bir milyona yaxın qaçqın və məcburi köçkünlər, işsizlər ordusu, ölkə daxilindəki qeyri-sabitlik, ayrı-ayrı şəxslərin tabeliyində olan

silahlı dəstələr, ölkəni parçalamağa çalışan xarici və daxili düşmənlərin məkrli niyyətləri müstəqillik yolunda kövrək addımlarını atan gənc dövlətimizi hər an məhv olmaq təhlükəsi qarşısında qoyurdu.

*(Sənnəyə oxucular daxil olur. Onlar Məmməd Arazın **Bizi Vətən çağırır** adlı şeirini söyləyirlər.)*

I oxucu:

*İndi bizim ölümlə,
Çarpışan çağımızdı.
Ölümün boğazından,
Yapışan çağımızdı.*

*Ölümlə tərcümansız
Danışan çağımızdı.
Qılınc qap, Vətən oğlu,
Bizi Vətən çağırır!*

*Bu, ölüm qan yoludur,
Ölümdən, qandan keçir.
Bir qolu da qıvrılıb
Azərbaycandan keçir.*

*Dövrən bizdən bacalır,
Şöhrət bizdən yan keçir.
Qılınc qap, Vətən oğlu,
Bizi Vətən çağırır!*

II oxucu:

*Bu yolda əyilənə:
“Ölüm haqdı”, deyirik.
Əbədi məzarımız*

*Bu torpaqdı, deyirik.
Vətən göyü dəyişməz
Göy bayraqdı, deyirik.
Qılinc qap, Vətən oğlu,
Bizi Vətən çağırır!*

*Bu, səhra məhkəməsi,
Bu, onun qərarıdı:
“Bircə addım arxada
Sən ümid divarıdı!”
Bu yurdda yaşamağa
Haqqı yox, fərari di!”
Qılinc qap, Vətən oğlu,
Bizi Vətən çağırır!*

*III oxucu:
Gücünə qəzəbini,
Zəhməni də qata bil,
Düşmənin marağında
Pələng kimi yata bil.
Bu dağları baba bil,
Bu daşları ata bil!
Qılinc qap, Vətən oğlu,
Bizi Vətən çağırır!
Bizi Vətən çağırır!!!*

I aparıcı: Ulu xaqımızın böyük dövlətçilik ənənələri olmuşdur. Bizim eradan əvvəl Manna, Midiya, Atropatena kimi qədim antik azəri dövlətləri xalqımızın sivilizasiya tarixindəki şöhrətindən xoş müjdələr verir. Sonrakı dövrlərdə Xürrəmilər, Ağqoyunlu, Qaraqoyunlu, Şirvanşahlar, Səfəvilər dövlətləri, onların xalq və millət yolundakı mübarizəsi bizim eramın müəyyən dövrlərində,

xüsusilə orta əsrlər tariximizdə silinməz izlər buraxmışdır. Təkcə səfəvilər dövlətinin ərazisi 1 milyon 200 min kvadratkilometr olmuşdur. Bu gün bizlərə çatan hazırki Azərbaycan ərazisi isə 86, minkvadrat kilometrdir. Onun da 20 faizi işğal altındadır. Bu fakt göstərir ki, son yüzilliklər ərzində Azərbaycanın başı nə qədər müsibətlər çəkmişdir. Xain qonşu dövlətlər tərəfindən onun torpaqları zaman-zaman parça-parça edilərək zorla zəbt olunmuş, müstəqil dövlətçiliyi, öz iradəsini ifadə etmək haqqı qəddarlıqla əlindən alınmışdır.

Lakin aparılan qanlı təcavüzlər, müharibə və münafişlər xalqımızın yaşamaq əzmini sındıra bilməmişdir. Və nəhayət ki, yüz illər boyunca yaşamaq hüququ əlindən alınmış xalqımız 25 il öncə yəni 18 oktyabr, 1991-ci ildə “Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyi haqqında” Konstitusiyaya Aktının qəbulu ilə Azərbaycanın müstəqilliyini bəyan etdi.

Bu, xalqın iradəsinin gerçəkləşməsi, bir millətin öz müqəddəratını həll etmək haqqının özünə qaytarılması, milli varlığının təsdiqi idi. İndi müstəqilliyimizin siyasi və iqtisadi sütunları getdikcə möhkəmlənir. Xalqın öz dövlətçiliyi sarıdan heç bir narahatçılığı yoxdur. Müstəqilliyin taleyini müəyyənləşdirən əsas amillər qorunub saxlanır, inkişaf etdirilir.

Xalqımızın Qurtuluş mübarizəsinə başçılıq edən dahi dövlət xadimi Heydər Əliyevin gecəli-gündüzlü yorulmaz səyləri nəticəsində həm Azərbaycanımızın daxili, həm də xarici siyasətində əsaslı dönüş yaranmışdır. İndi müstəqil dövlətimizi dünyanın hər yerində tanıyırlar. Xalqımızın dahi oğlu Heydər Əliyevə dünyanın böyük siyasət adamları da dərin hörmət bəsləyirlər. Dünyanın bir çox dövlətlərinin paytaxtlarında beynəlxalq təşkilatların binaları qarşısında Üçrəngli dövlət bayrağımız əzəmətlə dalğalanır. Bu bayraq həm də tarixi Azərbaycan torpaqlarında yaşayan

həmvətənlərimizin, bütün dünya azərbaycanlılarının
həmrəylik və birlik bayrağıdır. 40 milyonluq böyük
Azərbaycan xalqı indi bu bayraq altında birləşir. İstiqlal
döyüşlərində şəhid olmuş qəhrəman Vətən övladlarının qanı
bahasına qazanılmış azadlığımızın, müstəqilliyimizin
müqəddəs simvolu olan Üçrəngli, ay-ulduzlu bayrağımız
altında!

Sonda oxucular Üçrəngli Azərbaycan Bayrağını səhnəyə
gətirirlər.

*(Oxucular Ənməd Cavadın Milli Bayrağımıza adlı şeirini
söyləyirlər)*

*Türküstan elləri öpüb alınını,
Söyləyir dərini sənə, bayrağım!
Üç rəngin əksini Quzğun dənizdən
Ərməğan yolla sən yara, bayrağım!
Gedərkən Turana, çıxdın qarşıma.
Kölgən dövlət quşu, qondu başıma.
İzin ver gözümdə coşan yaşıma,
Dinlətsin dərini aha, bayrağım.*

*Qəli xan soyundan aldığı rəngi,
Qocamış il xanla müsəlman bəyi.
Elxanın övladı dinin dirəyi,
Gətirdin könlümə səfa, bayrağım.*

*Köksümdə tufanlar gəldim irəli,
Öpdüm kölgən düşən mübarək yeri.
Allahın ulduzu, o gözəl pəri
Sığınmış qoynunda aya, bayrağım!*

NƏTİCƏ

Müstəqilliyimizin 25 illik şərəfli tarixini qeyd etdiyimiz bir vaxtda suveren ölkəmizə qarşı bütün bu illər ərzində davam edən, məhz müstəqilliyimizə qəsd kimi qiymətləndirə biləcəyimiz Dağlıq Qarabağ probleminə son qoyulması ən ülvü arzumuzdur. Dördüdə bir əsr davam edən bu ədalətsiz tarixi faciəyə son qoyulmağına 2016-cı ilin aprel hərbi əməliyyatlarından sonra əminliyimiz xeyli artıb. Müstəqil Azərbaycan bütün dünyaya sübut etdi ki, torpaqlarımızı işğaldan azad etməyə bizim həm siyasi iradəmiz, həm də hərbi qüdrətimiz var. Amma, Azərbaycan Prezidentinin dənə-dənə bəyan etdiyi kimi, biz hər bə yox, sülh istəyirik, ədalətin qalib gələcəyinə inanırıq.

Müstəqilliyimizin əbədiyyəti və qorunması dövlətimizin geosiyasi baxımından onunla qonşu olan böyük dövlətlərlə balanslaşmış siyasət aparmasından asılıdır. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Rusiya, İran və Türkiyə ilə siyasi cəhətdən etibarlı, tarixən düzgün və müstəqil Azərbaycanın milli və dövlətçilik mənafeələrinə uyğun xarici siyasət aparır. Bu da Qafqaz regionunda lider dövlət kimi Azərbaycanın nüfuzunu və qüdrətini təmin edir.

Müstəqil dövlət kimi Azərbaycan özünü dünyaya yeni yöndən, novator paramentlərlə təqdim etməyə nail olur. Müstəqilliyimizin 25 illiyi tamam olan 2016-cı il “Multikulturalizm ili” elan olunub. Bu istiqamətdə ölkəmizdə nüfuzlu tədbirlər keçirilib, bu sahədə elmi-siyasi fikir formalaşib. Multikulturalizm ta qədimdən biz türklərin həyat tərzidir, 1300 illiyini qeyd etdiyimiz “Kitabi-Dədə Qorqud” eposundan, dahi Nizaminin”

“Yeddi Gözəl” dastanından tutmuş bugünədək ədəbiyyatımızda multikulturalizm örnəkləri özünə yer alıb. Bu onu göstərir ki, ölkəmiz tarixən bəşəri dəyərlər diyarı olmuşdur. Bütün millətlər, dinlər, mədəniyyətlər müstəqil Azərbaycanda sərbəst fəaliyyət göstərə, dic yanaşı yaşaya bilər. Bu şərtlə ki, dini ekstremizmə yol verilməsin, milli-mənəvi və dövlətçilik mənafeələrinə zərər vurulmasın.

Millət və dövlət müstəqilliyimizin qoşa qanadıdır. Müstəqillik münəvvər Azərbaycan gəncliyinin milli ideali, xoşbəxt gələcək arzusudur.

Müstəqilliyimiz həyata keçmiş arzumuz, tarixə dönmüş milli qürurumuz, bir millət kimi dünyada özünü-təsdiqliyimizin əbədi ifadəsidir. Bu gün Azərbaycan müstəqilliyinin 25 illiyini həm siyasi, həm iqtisadi sahədə böyük tarixi nailiyyətlərlə qarşılayır.

Ədəbiyyat siyahısı

Kitablar:

Latın qrafikası ilə

Ağaoğlu Ə. Seçilmiş əsərləri. - Bakı : Şərq-Qərb, 2007. - 392 s. - (Müasir Azərbaycan ədəbiyyatı). - Kitab

Ağaoğlu Ə. Sərbəst insanlar ölkəsində : Tarixi ədəbiyyat. - Bakı : Tutu Uşaq Mədəniyyət Mərkəzi, 2001. - 80 s.

Akalın G. Türk düşüncə və siyasi həyatında Əhməd Ağaoğlu. - Bakı : AzAtam, 2004. - 164 s. : foto.

Andriyanov V. Heydər Əliyev. - Bakı : Nurlan, 2008. - 560 s. : rəngli foto, foto. - (Görkəmli Adamların Həyatı : bioqrafik silsilə ; 1205 (1005) buraxılış).

Axundova E. Heydər Əliyev. Şəxsiyyət və zaman. I hissə : 1923-1969. - Bakı : Ozan, 2007. - 352 s. : foto.

Axundova E. Heydər Əliyev. Şəxsiyyət və zaman. II hissə : 1969-1982. - Bakı : Ozan, 2007. - 784 s.

Axundova E. Heydər Əliyev. Şəxsiyyət və Zaman. Kreml beşilliyi. III hissə : 1982-1990. - Bakı : Ozan, 2009. - 804, [48] s.

Axundova E. Heydər Əliyev. Şəxsiyyət və Zaman : həyat və fəaliyyətinin xronikası. IV hissə : 1969-1989. – Bakı : Ozan, 2008. – 328 s.

Azərbaycan 1994. Milli dövlətçilik sınaq qarşısında : 1-ci hissə / Azərbaycan Respublikası Prezident Aparatı. - Bakı : [s. n.], 2002. - 472 s.

Azərbaycan tarixi : 7 cilddə. VII cild : 1941-2002-ci illər. - Bakı : Elm, 2008. - 608, [80] s. : rəngli foto, portr. - (Azərbaycan dili və tarixi).

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Ensiklopediyası : 2 cilddə. I cild. - Bakı : Lider nəşriyyatı, 2005. - 440 s.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Ensiklopediyası : 2 cilddə. II cild. - Bakı : Lider nəşriyyatı, 2005. - 472 s. : il., xəritə, portr., rəngli şəkl.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin xarici siyasəti : Sənədlər məcmuəsi. - Bakı : "Garisma" MMC, 2009. - 352 s. : portr. Əfəndiyev T. Heydər Əliyev mədəniyyət və əbədiyyət = Heydar Aliyev Culture and eternity : siyasət - Bakı : Təhsil, 2013. - 128 s.

Əhmədova S. Heydər Əliyevin dil siyasəti : monoqrafiya. - Bakı : İncə nəşriyyat evi, 2010. - 231 s.

Əkbərov R. Azərbaycanın dövlət və hüquq tarixi : qədim, orta əsrlər və müasir dövrdə. - Bakı : Qanun, 2009. - 604 s.

Əliyev Q. Müasir Azərbaycanın banisi, xilaskarı, qurucusu. - Bakı : Şəms, 2006. - 520 s.

Əliyev T. Azərbaycanı dünyaya tanıdan Böyük İnsan : Heydər Əliyev-90. - Bakı : Oğuz Çap, 2013. - 226 s.

Həmzəoğlu R. Heydər Əliyev və Azərbaycan təhsili. - Bakı : Vektor, 2007. - 300 s.

Həsənova M. Heydər Əliyev və Azərbaycan dövlətçiliyində qadın məsələsi. - Bakı : Elm, 2001. - 80 s.

Heydər Əliyev - müstəqil Azərbaycanın neft emalı sənayesinin banisidir = Heydar Aliyev is the founder of oil refining industry of independent Azerbaijan. - Ankara : [s. n.], 2003. - 145 s.

Heydər Əliyev mədəni irsimizin keşiyində. I kitab. - Türkiyə : Nurol printing & Packaging industry inc., 2001. - 439 s.

Heydər Əliyev mədəni irsimizin. II hissə. - Türkiyə : Nurol printing & Packaging industry inc., 2001. - 456 s. : rəngli

şək.

Heydər Əliyev və mədəni irs = Heydar Aliyev and cultural heritage. - Bakı : [s. n.], 2014. - 200 s. - Azərbaycan və ingilis dillərində. - (albom).

Heydər Əliyevin dil siyasəti : rəsmi sənədlər. - Bakı : Şirvanəşr, 2009. - 133 s.

Heydər Əliyevin Neft Strategiyası. Azərbaycanın Müstəqilliyi və Rifahı Naminə. I hissə. - Türkiyə : Nurol printing & Packaging industry inc., 2001. - 496 s.

Hüseynova L. Heydər Əliyev irsində Azərbaycan tarixi məsələləri : Müstəqillik dövrü. - Bakı : Təhsil, 2011. - 216 s.

İbrahimov İ. Vətəndaş və tarix : Tarixin olaylarında. - Bakı : Qanun, 2009. - 720 s.

Qasımlı M. Heydər Əliyev-İstiqlala gedən yol (1969-1987-ci illər). - Bakı : Bakı Universiteti Nəşriyyatı, 2006. - 608 s.

Qəhrəmanlı N. Nəsim bəy nümunəsi : Məktublar, məqalələr, çıxışlar və haqqında yazılar. - Bakı : Nurlan, 2008. - 263 s. : rəngli foto, fot. - Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 90 illiyinə həsr olunur.

Quliyeva N. Müstəqillik illəri Azərbaycan ailəsi. - Bakı : Elm, 2006. - 93 s.

Mahmudov Y. Heydər Əliyev ideyalarının zəfər yürüşü. - Bakı : Təhsil, 2011. - 608 (548+60) s.

Mehdiyev R. Azərbaycan: Tarixi irs və müstəqillik fəlsəfəsi. - Bakı : Azərbaycan Milli Ensiklopediyası, 2001. - 276 s.

Mehdiyev R. Vətəndaş cəmiyyətinə yol açan ideyalar. - Bakı : CBS Polygraphic production, 2006. - 583 s. : rəng.foto.

Mirəhmədov Ə. Əhməd bəy Ağaoğlu. - Bakı : Ərgünəş, 2014. - 264 s.

Mirələmov H. Amalın işığında : Publisistik düşüncələr, portret cizgiləri, müsahibələr. - 272 s.

Mirələmov H. Bir günəş var : Tarixi-publisistik düşüncələr. - Bakı : Səda, 2004. - 240 s.

Mirələmov H. Həqiqət : Publisistik düşüncələr. - Bakı : Azərbaycan, 2003. - 448 s. : rəngli foto.

Mirələmov H. Millətin atası : Publisistik düşüncələr, tarixi esselər, məktublar. - Bakı : Azərbaycan, 2004. - 288 s.

Mirzə V. Azərbaycan dövlətçiliyinin qoşa qanadı. II kitab. - Bakı : Təhsil, 2006. - 344 s.

Mirzəyev R. Heydər Əliyev Azərbaycanın müasir neft emalı sənayesinin yaradıcısıdır. - Bakı : [s. n.], 2001. - 124 s.

Mirzəzadə R. Azərbaycanı dünyaya saydıran insan : məqalə və müsahibələr. - Bakı : Göytürk, 1998. - 346 s. : rəngli foto.

Müstəqillik dövrünün dramaturgiyası : Teatr dramaturgiyasında mövzu, struktur, üslub və janr problemləri. - Bakı : Nağıl evi, 2005. - 216 s.

Müstəqillik yolunda yanan işıqlar. - Bakı : Təhsil, 2004. - 342 s.

Müstəqilliyimizin memarı. I kitab. - Bakı : Yazıçı, 2010. - 296 s.

Nazimoğlu R. Azərbaycan millətinin əvəzolunmaz lideri. - Bakı : Araz, 2006. - 104 s.

Orucov H. Heydər Əliyev və Azərbaycanda milli siyasət. - Bakı : Şərq-Qərb, 2002. - 172 s.

Rəsulzadə M. Əsərləri (1903-1909). I cild. - Bakı : Təhsil, 2014. - 480 s. - Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin "Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin 130 illik

yubileyinin keçirilməsi haqqında" 22 noyabr 2013-cü il tarixli Sərəncamına əsasən çap olunmuşdur.

Rəsulzadə M. Əsərləri (1909-1914). II cild. - Bakı : Təhsil, 2014. - 528 s. - Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin "Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin 130 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında" 22 noyabr 2013-cü il tarixli Sərəncamına əsasən çap olunmuşdur.

Rəsulzadə M. Əsərləri : (1915-1916). III cild. - Bakı : Təhsil, 2014. - 613 s. : foto.

Rəsulzadə M. Əsərləri : (1917-1918). IV cild. - Bakı : Təhsil, 2014. - 416 s. : foto.

Rəsulzadə M. Əsərləri : (1918-1920). V cild. - Bakı : Təhsil, 2014. - 439 s. : foto.

Rəsulzadə M. Əsərləri. - Bakı : Qələm, 2013. - 464 s.

Rəsulzadə M. Milli birlik : tarixi ədəbiyyat. - Bakı : Çıraq, 2009. - 176 s.

Seyidov Ə. Heydər Əliyev və Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası : dərs vəsaiti. - Bakı : UniPrint, 2009. - 256 s.

Seyidzadə D. Azərbaycan XX əsrin əvvəllərində.

Müstəqilliyə aparan yollar. - Bakı : OKA ofset, 2004. - 348 s.

Sofiyev X. Şərq-Qərb mədəniyyətləri və Əhməd bəy Ağaoğlu. - Bakı : Ocaq, 2004. - 240 s. : foto.

Şüküroğlu L. Cümhuriyyət hökuməti resressiya mənəşəsində. I cild. - Bakı : Şirvanəşr, 2000. - 296 s. : foto. - Azərbaycan dilində.

Şükürov S. Millət atası. - Bakı : Təhsil, 2000. - 208 s.

Yaqublu N. Bakının qurtuluşu : (Bakının qurtuluşunun 90 illiyinə). - Bakı : Adiloğlu, 2008. - 256,[48] s.

Yaqublu N. Məhəmməd Əmin Rəsulzadə (1884-1955) :

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin banisi. Azərbaycan Milli Qurtuluş Hərəkatının ideoloqu = Mehəmməd Amin Rəsulzadə : Founder of Azerbaijan Democratic Republic/ Ideologist of Azerbaijani National Liberation Movement. - Bakı : Mütərcim, 2014. - 104 s. - Azərbaycan və ingilis dillərində.

Yaqublu N. Məhəmməd Əmin Rəsulzadə ensiklopediyası. - Bakı : "OL" MMC, 2013. - 506 s.

Kiril qrafikası ilə

Azərbaycan Cümhuriyyəti.(1918-1920). - Bakı : Elm, 1998.- 335 s.

Azərbaycan Demokratik Respublikası. - Bakı: Azərnəşr, 1992.-192 s.

Baykara H. Azərbaycan istiqlal mübarizəsi tarixi. – Bakı : Azərnəşr, 1992. - 277 s.

Çəmənzəminli Y. V. Xarici siyasətimiz. – Bakı : Azərnəşr, 1993. - 51 s.

Çıraqzadə V. İstiqlal yollarında. – Bakı : Azərnəşr, 1992. - 82 s.

Elçin. Məmməd Əmin Rəsulzadə : oçerk. – Bakı : Şərq-Qərb, 1994. - 22 s.

Hacıyev H. İstiqlalın əzablı yolu.- Bakı : Azərnəşr, 1996.- 168 s.

Həsənov C. Ağ ləkələrin qara kölgəsi. – Bakı : Gənclik, 1991. - 308 s.

Həsənov C. Azərbaycan beynəlxalq münasibətlər sistemində (1918-1920-ci illər). – Bakı : Azərnəşr, 1993. - 362 s.

Qurban T. Dönməzlik. – Bakı : Şirvanəşr, 1997.-114 s.

Nəsbizadə N. Azərbaycan Demokratik Respublikası. – Bakı : Elm, 1990. - 94 s.

Nəzirli Ş. Cümhuriyyət generalları. – Bakı : Hərbi nəşriyyat, 1995.-212 s.

Rəfiyev B. Aysberqin sualtı hissəsi. – Bakı : Azərnəşr, 1995.-54 s.

Rəsulzadə M.Ə. Azərbaycan Cümhuriyyəti. – Bakı : Azərnəşr, 1992. - 470 s.

Rəsulzadə M.Ə. Əsərləri. 1c. – Bakı : Azərnəşr, 1992. - 470 s.

Rəsulzadə M.Ə. Əsrimizin Səyavuşu. Çağdaş Azərbaycan ədəbiyyatı. Çağdaş Azərbaycan tarixi. – Bakı : Gənclik, 1991.-112 s.

Səmədli Ə. İki ömür yaşayan adam.- Bakı : Hərbi nəşriyyat, 1999.-108 s.

Şeyxzamanlı N. Azərbaycan istiqlal mücadiləsi xatirələri. – Bakı : Azərbaycan, 1997.-160 s.

Vəkilov R. Azərbaycan Respublikasının yaranma tarixi. – B : Elm, 1998. - 62 s.

Yaqublu N. Məmməd Əmin Rəsulzadə. – Bakı : Gənclik, 1991.-308 s.

Müstəqilliyimiz tarixi sərvətimizdir

(metodik vəsait)

**Kompyuter yığımı
və dizayn:**

Könül Səmədzadə

Ünvan: AZ-1022 Bakı şəh., S. Vurğun küç. 88;

E-mail: childlibbaku@yahoo.com

[URL: www.clb.az](http://www.clb.az)

F. Köçərli adına Respublika

Uşaq Kitabxanasında

çap olunmuşdur.

Sifariş: 26

Çapa imzalanmışdır: 28.09.2016

Tirajı: 100

Pulsuz